

Nowe dane o rozmieszczeniu rzadkich gatunków
kusakowatych (Coleoptera: Staphylinidae)
w południowej Polsce

New data on the distribution of rare rove-beetles (Coleoptera:
Staphylinidae) in Southern Poland

Tadeusz WOJAS

Zakład Ochrony Lasu, Entomologii i Klimatologii Leśnej, Wydział Leśny UR,
Al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków; t.wojas@ur.krakow.pl

ABSTRACT: New data on the distribution of 14 rare rove-beetle species belonging to 7 subfamilies in Southern Poland are presented. The most interesting are: *Omalium septentrionis*, *O. strigicolle* (Omaliinae), *Scaphisoma inopinatum* (Scaphidiinae), *Thinodromus hirticollis* (Oxytelinae), and *Xantholinus procerus* (Staphylininae).

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, distribution, S. Poland, new records.

Wstęp

Pomimo intensyfikacji badań faunistycznych nad chrząszczami z rodziny kusakowatych w Polsce w ostatnich kilku dekadach, czego wyrazem jest wykazanie kilkudziesięciu gatunków nowych dla koleopterofauny Polski (KUBISZ i KUBASIK 2000), znajomość rozmieszczenia wielu gatunków, zwłaszcza gatunków rzadko spotykanych, jest nadal niedostateczna. W niektórych przypadkach niepewność lub odległość czasowa informacji o występowaniu w Polsce wymaga potwierdzenia współczesnymi materiałami. Celem niniejszej pracy jest dostarczenie nowych danych o rozmieszczeniu kilkunastu rzadko spotykanych gatunków kusakowatych w południowej Polsce.

Wszystkie okazy omawianych gatunków zostały zebrane przez autora i znajdują się w jego zbiorze. Pragnę podziękować Koledze Andrzejowi MELKE za oznaczenie okazu *Omalium strigicolle* WAŃK.

Przegląd gatunków

Omalinae

Eusphalerum alpinum (HEER, 1839)

Kotlina Sandomierska (Puszcza Niepołomska): DA44 leśn. Przyborów, oddz. 88, 27 V 2013, 3 exx., przy leśnej drodze, na kwiatach trybuli leśnej *Anthriscus sylvestris* (L.) HOFFM.

Europejski gatunek górski, w Polsce dość rzadki, znany z Sudetów i Karpat oraz z pojedynczych stanowisk na pogórzach (BURAKOWSKI i in. 1979; SZUJECKI 1996; PAŚNIK 1998; WOJAS 2010). Jeden z nielicznych elementów górskich w koleopterofaunie Puszczy Niepołomskiej; nowy dla Kotliny Sandomierskiej.

Omalium septentrionis C.G. THOMSON, 1857

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska: Garb Tenczyński: DA04 Brzoskwinia ad Kraków, 11 X 2015, 1 ex., w owocniku muchomora czerwonego *Amanita muscaria* (L.) LAM.

Gatunek północnopalearktyczny, w Polsce bardzo rzadko poławiany, wykazany z niespełna dziesięciu stanowisk, rozmieszczonych w różnych regionach kraju. Znajdywany w rozkładających się szczątkach roślinnych i zwierzęcych, a także w norach gryzoni (BURAKOWSKI i in. 1979; MELKE 1999; SMOLEŃSKI i SZUJECKI 2001; KOMOSIŃSKI 2004; KONIECZNA i CZERNAKOWSKI 2010). Gatunek nowy dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Omalium strigicolle WAŃKOWICZ, 1869

Szeroko rozmieszczony, choć rzadko poławiany gatunek holarktyczny, w Polsce znany tylko z Babiej Góry i Tatr (MELKE 1999; WOJAS 2010): z Tatr wykazany jako *Omalium exiguum* GYLL., na podstawie błędnie oznaczonego okazu (WOJAS 2010):

Tatry Zachodnie: DV15 nad Smreczyńskim Stawem, 12 VI 2007, 1 ex., wysiany z wilgotnej ściółki z niewielkiej młaki na obrzeżu stawu, 1230 m n.p.m., det. A. MELKE.

Gatunek nowy dla polskich Tatr. Wobec powyższego *O. exiguum* winien być skreślony z listy gatunków wykazanych z Tatr.

Proteininae

Metopsia similis ZERCHE, 1998

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (Garb Tenczyński): DA04 Brzostkwinia ad Kraków, 11 X 2015, 1 ex., w owocniku muchomora czerwonego *Amanita muscaria* (L.) LAM.

Dość rzadko poławiany gatunek terenów otwartych, niekiedy uważany za kserotermofilny, znajduwany w rozkładających się szczątkach roślinnych i grzybach. W Polsce wykazany z niespełna 20 stanowisk, rozmieszczonych w różnych regionach kraju, przeważnie w jego południowej i środkowej części (BURAKOWSKI i in. 1979; KUBISZ, MELKE 1994; RENNER i MESSUTAT 2007; RUTA 2007; STANIEC i ZAGAJA 2008; GUTOWSKI i in. 2010). Z Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej był notowany przed ponad 100 laty (BURAKOWSKI i in. 1979)

Tachyporinae

Tachyporus ruficollis GRAVENHORST, 1802

Kotlina Sandomierska (Puszcza Niepołomska): DA55 leśn. Ispina, 28 V 2013, 1 ex., oddz. 430, w ściółce grądu niskiego.

Rzadki w Polsce gatunek europejski, znany z 12 stanowisk, rozmieszczonych głównie w południowej części kraju; związany prawdopodobnie z gniazdami i norami gryzoni (BURAKOWSKI i in. 1980; SMOLEŃSKI 1996a; SZUJECKI 1996; SCHÜLKE 1997; PAŚNIK 1998). Gatunek nowy dla Kotliny Sandomierskiej.

Tachinus marginatus (FABRICIUS, 1793)

Wyżyna Małopolska (Płaskowyż Proszowicki): DA34 Kraków-Bieńczyce, 30 IX 2015, 1 ex., pod gnijącymi resztkami roślinnymi, na siedlisku ruderalnym w osiedlu domów jednorodzinnych.

Gatunek północnopalearktyczny, w Polsce rzadko poławiany – większość informacji o występowaniu w kraju pochodzi sprzed ponad 100 lat (BURAKOWSKI i in. 1980). Eurytop i saprofil, znajduwany w rozkładających się grzybach, szczątkach roślinnych i zwierzęcych (BURAKOWSKI i in. 1980). Nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Scaphidiinae

Scaphisoma inopinatum LÖBL, 1967

Kotlina Sandomierska (Puszcza Niepołomska): DA44 leśn. Przyborów, 27 V 2013, 2 exx., oddz. 88, na owocniku żółciaka siarkowego *Laetiporus sulphureus* (BULL.) MURR., rosnącego na zmurszałej, leżącej kłodzie dębowej.

Gatunek eurosyberyjski, w Polsce rzadko poławiany, znany dotychczas z sześciu stanowisk, rozmieszczonych głównie w zachodniej i północnej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1978; BOROWSKI 2001; BOROWSKI i in. 2005; BOROWSKI 2007). Ekologicznie związany z grzybami nadrzewnymi, występującymi na obszarach leśnych (KOCH 1989). Gatunek nowy dla Kotliny Sandomierskiej.

Oxytelinae

Thinodromus arcuatus (STEPHENS, 1834)

Kotlina Sandomierska: DA53 Chełm ad Bochnia, 26 IV 2015, 1 ex., na kamienisto-gliniastym brzegu Raby.

Ripikol związany ze żwirowiskami i piaszczysto-gliniastymi brzegami wód płynących, znajduwany pod kamieniami i wśród detrytusu. W Polsce dość rzadki, wykazany z kilkunastu stanowisk rozproszonych na terenie całego kraju (BURAKOWSKI i in. 1979; STANIEC 1994; MELKE i MACIEJEWSKI 1999; RUTA i MELKE 2002; GUTOWSKI i RUTA 2004; RENNER i MESSUTAT 2007). Gatunek nowy dla Kotliny Sandomierskiej.

Thinodromus hirticollis MULSANT et REY, 1878

Beskid Zachodni (Beskid Makowski): CA91 Zagórze, 9 VIII 2015, 1 ex., na odkrytym, kamienisto-gliniastym brzegu Skawy.

Bardzo rzadko w Polsce spotykany ripikol o submedyterrańskim typie rozszedlenia, o wymaganiach życiowych zbliżonych do gatunku poprzedniego. W kraju znany dotychczas tylko z trzech stanowisk: okolic Legnicy, Pienin i okolic Przemyśla, gdzie był notowany przed ponad 70 laty (BURAKOWSKI i in. 1979). Gatunek nowy dla Beskidu Zachodniego.

Platystethus cornutus (GRAVENHORST, 1802)

Wyżyna Małopolska (Płaskowyż Proszowicki): DA34 Kraków-Bieńczyce, 30 IX 2015, 1 ex., pod gnijącymi resztkami roślinnymi, na działce obok domu jednorodzinnego.

Dość rzadko spotykany gatunek higrofilny, związany głównie z po-brzeżami wód, ale znajdujący też z dala od nich, wśród gnijących resztek roślinnych – jego rozwój przebiega w wierzchnich warstwach gleb zasobnych w humus (STANIEC 1993). W kraju znany z ponad 20 stanowisk, rozmieszczonych głównie w jego północnej i południowo-wschodniej części (BURAKOWSKI i in. 1979; KUBISZ i MELKE 1996; SZUJECKI 1996; PAŚNIK 1998; MELKE i MACIEJEWSKI 1999; MELKE i GRZYWOCZ 2002; RENNER i MESSUTAT 2007; GUTOWSKI i in. 2010). Z Krakowa wykazany w XIX w. z Przegorzał – osiedla położonego w makroregionie Brama Krakowska, 12 km na zachód od obecnego stanowiska. Z Wyżyny Małopolskiej podany z Nieznanic koło Radomska (BURAKOWSKI i in. 1979).

Bledius cribricollis HEER, 1839

Kotlina Sandomierska: DA53 Chełm ad Bochnia, 26 IV 2015, 1 ex., na kamienisto-gliniastym brzegu Raby.

Gatunek stosunkowo rzadko spotykany w Polsce, pospolitszy w środkowo-wschodniej części kraju, preferujący nasłonecznione brzegi wód stojących i płynących (BURAKOWSKI i in. 1979; SZUJECKI 1996; SMOLEŃSKI 1996; PAŚNIK 1998; STANIEC 2001). Odłowiony wraz z kilkoma osobnikami *Dyschirus digitatus* DEJ. (Carabidae), dla którego stanowi potencjalną bazę pokarmową. Z Kotliny Sandomierskiej podany z jej wschodniej rubieży (STANIEC 2001). Najbliższe znane stanowisko gatunku to okolice Miechowa – około 50 km na północny zachód od powyższego (BURAKOWSKI i in. 1979)

Paederinae

Rugilus angustatus (GEOFFROY, 1785)

Kotlina Sandomierska: DA53 Chełm ad Bochnia, 26 IV 2015, 1 ex., w locie na skraju łągu nadrzecznego.

Dość rzadko spotykany gatunek europejski, poławiany w miejscach wilgotnych, pod rozkładającymi się szczątkami roślinnymi; w Polsce znany z niespełna 20 stanowisk, rozproszonych w różnych regionach (BURAKOWSKI i in. 1979; STANIEC 1996, 2003; SZUJECKI 1996; KUBISZ i PAWŁOWSKI 1998; PAŚNIK 1998; BYK 2001; SŁABIKOWSKI 2006; RENNER i MESSUTAT 2007). Gatunek nowy dla Kotliny Sandomierskiej.

Staphylininae

Xantholinus procerus ERICHSON, 1839

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska: DA14 Kraków-Mydlniki, 5 V 2015, 1 ex., wśród niskiej roślinności ruderalnej na terenie nieczynnego kamieniołomu wapienia, pod kamieniem.

Gatunek o niedostatecznie poznanym zasięgu – znany tylko z sześciu krajów: Polski, Rumunii, Turcji, Azerbejdżanu, Gruzji i europejskiej części Rosji; wszędzie rzadko znajduwany (LÖBL i SMETANA 2004; ANLAŞ 2009; BORDONI 2010; MERKL i in. 2011). W Polsce wykazany z 5 stanowisk, głównie w południowej części kraju, przeważnie przed ponad 100 laty, jednak część okazów dowodowych nie zachowała się, dlatego jego występowanie wymagało potwierdzenia nowymi materiałami (BURAKOWSKI i in. 1980; PAWŁOWSKI i in. 1994). SZUJECKI (1976) podaje informację o okazie zebrany w Miechowie, przechowywanym w zbiorach Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Warszawie. Z kolei BORDONI (2014) podaje dane o jednym osobniku, zebrany w roku 1915 przez anonimowego zbieracza (prawdopodobnie także w okolicach Miechowa), zdeponowany w zbiorze Muzeum Historii Naturalnej w Trieście. Ponadto w Muzeum Przyrodniczym (Statens Naturhistoriske Museum) w Kopenhadze znajduje się osobnik z etykietą „Pomerania”, bez bliższych danych (A. SOLODOVNIKOV – inf. ustna). Na podstawie obecnego stanu wiedzy o rozmieszczeniu, przez Polskę przebiega północno-zachodnia granica zasięgu. Ustalenie rzeczywistego zasięgu występowania wymaga jednak dalszych poszukiwań.

Quedius cinctus (PAYKULL, 1790)

Wyżyna Małopolska (Płaskowyż Proszowicki): DA34 Kraków-Bieńczyce, 30 IX 2015, 1 ex., pod gnijącymi resztkami roślinnymi, na działce obok domu jednorodzinnego.

Gatunek zachodniopalearktyczny, w kraju dość rzadko spotykany – znany z około 20 stanowisk, przy czym z około połowy z nich wykazany przed ponad 80 laty (BURAKOWSKI i in. 1980; MAZUR 1991; STANIEC 1991; SZUJECKI 1996; SALMONOWICZ 2001; STANOCH-PODBYLSKA i NOWOSAD 2001). Eurytop znajduwany pod różnego rodzaju gnijącymi szczątkami organicznymi. Nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

SUMMARY

New distributional records of 14 rare rove-beetle species (Staphylinidae) in Poland are presented. The mentioned species are: *Bledius cribricollis* HEER, *Eusphalerum alpinum* (HEER), *Metopsia similis* ZERCHE, *Omalium septentrionis* THOMS., *Omalium strigicolle* WANK., *Platystethus cornutus* (GRAV.), *Quedius cinctus* (PAYK.), *Rugilus angustatus* (GEOFFR.), *Scaphisoma inopinatum* LÖBL, *Tachinus marginatus* (FABR.), *Tachyporus ruficollis* GRAV., *Thinodromus arcuatus* (STEPH.), *Thinodromus hirticollis* MULS. et REY, and *Xantholinus procerus* ER. Most species are new to the regions from where they were recorded. The most interesting of them seems to be *Xantholinus procerus*—a species of a very little known distribution all over its range.

PIŚMIENNICTWO

- ANLAŞ S. 2009: Distributional checklist of the Staphylinidae (Coleoptera) of Turkey, with new and additional records. *Linzer Biologische Beiträge*, **41**: 215-342.
- BORDONI A. 2010: Catalogue of the Staphylinidae of Cyprus and Asia Minor (Coleoptera). *Fragm. Entomol.*, **42**: 35-348.
- BORDONI A. 2014 (2013): New data on the Palaearctic Xantholinini. 8. New records and illustrations on some species (Coleoptera: Staphylinidae). *Onychium*, **10**: 56-67.
- BOROWSKI J. 2001: Próba waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie chrząszczy (Coleoptera) związanych z nadrzewnymi grzybami (ss. 287-317). [W:] SZUJECKI A. (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 410 ss.
- BOROWSKI J. 2007: Waloryzacja drzewostanów Gór Świętokrzyskich przy wykorzystaniu mycetobiontycznych chrząszczy grzybów nadrzewnych (ss. 119-147). [W:] BOROWSKI J., MAZUR S. (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 236 ss.
- BOROWSKI J., BYK A., ŁĘGOWSKI D. 2005: *Lathridius pseudominutus* (STRAND) – chrząszcz nowy dla fauny Polski oraz inne interesujące chrząszcze (Coleoptera) odłowione w okolicach Kwisna na Pojezierzu Pomorskim. *Wiadomości Entomologiczne*, **24**: 44-45.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978: Chrząszcze – Coleoptera. Histeroidea i Staphylinoidea prócz Staphylinidae. *Katalog Fauny Polski*, XXIII, **5**: 1-356.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1979: Chrząszcze – Coleoptera. Kusakowate – Staphylinidae, część 1. *Katalog Fauny Polski*, XXIII, **6**: 1-309.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1980: Chrząszcze – Coleoptera. Kusakowate – Staphylinidae, część 2. *Katalog Fauny Polski*, XXIII, **7**: 1-271.
- BYK A. 2001: Próba waloryzacji drzewostanów starszych klas wieku Puszczy Białowieskiej na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy (Coleoptera) związanych z rozkładającym się drewnem leżących pni i pniaków (ss. 369-393). [W:]

- SZUJECKI A. (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 410 ss.
- GUTOWSKI J.M., KUBISZ D., SUĆKO K., ZUB K. 2010: Sukcesja saproksylicznych chrząszczy (Coleoptera) na powierzchniach pohuraganowych w drzewostanach sosnowych Puszczy Piskiej. *Leśne Prace Badawcze*, **71**: 279-298.
- GUTOWSKI J. M., RUTA R. 2004: Waloryzacja przyrodnicza gminy Tuczno (Pojezierze Zachodniopomorskie) w oparciu o wyniki wstępnych badań nad chrząszczami (Insecta: Coleoptera). *Nowy Pam. Fizjogr.*, **3**: 27-60.
- KOCH K. 1989: Die Käfer Mitteleuropas. Ökologie, Bd. 1. Goecke & Evers, Krefeld, 440 pp.
- KOMOSIŃSKI K. 2004: Porównanie struktury jakościowej i ilościowej chrząszczy nekrofilnych (Insecta, Coleoptera) Olsztyna i terenów nieurbanizowanych Pojezierza Mazurskiego (ss. 199-212). [W:] INDYKIEWICZ P., BARCZAK T. (red.): Fauna miast Europy Środkowej 21. wieku. Wyd. LOGO, Bydgoszcz, ss. 584.
- KONIECZNA K., CZERNIAKOWSKI Z. 2010: Drapieżne kusakowate (Coleoptera: Staphylinidae) w wybranych biotopach południowo-wschodniej Polski. *Postępy w Ochronie Roślin*, **50**: 1499-1503.
- KUBISZ D., KUBASIK W. 2000: Nowe dla fauny Polski gatunki owadów (Insecta) opublikowane w latach 1990-1999 w „Wiadomościach Entomologicznych”. *Wiadomości Entomologiczne*, **19**: 37-50.
- KUBISZ D., MELKE A. 1994 (1993): Rzadkie i nowe dla fauny Polski kusakowate (Coleoptera, Staphylinidae). Część I: Piestinae, Phloeobiinae, Proteininae, Omaliinae, Oxytelinae, Paederinae, Xantholininae. *Wiadomości Entomologiczne*, **12**: 235-242.
- KUBISZ D., MELKE A. 1996: Der Erkenntnisszustand über die Kurzflüglerfauna (Coleoptera, Staphylinidae) von Bellinchen an der Oder (Nord-West Polen). *Acta Entomologica Silesiana*, **3**: 16-26.
- KUBISZ D., PAWŁOWSKI J. 1998: Supplement do znajomości chrząszczy (Coleoptera) Ojcowskiego Parku Narodowego i jego otuliny (w 145 rocznicę rozpoczęcia inwentaryzacji faunistycznej w Ojcowie). *Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. prof. W. Szafera*, **11-12**: 293-323.
- LÖBL I., SMETANA A. 2004: Catalogue of Palaeartctic Coleoptera. Volume 2. Hydrophiloidea – Histeroidea – Staphylinoidea. Apollo Books, Stenstrup. 942 pp.
- MAZUR A. 1991: Nowe stanowiska rzadkich chrząszczy z podrodziny Staphylininae (Coleoptera, Staphylinidae) na terenie Polski. *Wiadomości Entomologiczne*, **10**: 69-73.
- MELKE A. 1999: Nowe dane o rozmieszczeniu przedstawicieli rodzaju *Omalium* GRAVENHORST (Coleoptera: Staphylinidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **18**: 5-7.
- MELKE A., GRZYWOCZ J. 2002: Kusakowate (Coleoptera: Staphylinidae) odłowione w rezerwacie kserotermicznym „Gipsowa Góra” na Górnym Śląsku. *Roczniki Naukowe PTOP „Salamandra”*, **6**: 49-56.

- MELKE A., MACIEJEWSKI K.H. 1999: Badania nad chrząszczami (Coleoptera) Puszczy Boreckiej. Część V. Kusakowate (Staphylinidae). Wiadomości Entomologiczne, **18**: 143-151.
- MERKL O., MAKRANCZY G., NÉMETH T., PODLUSSÁNY A., SZÉL G. 2011: Further data to the beetle fauna of Maramureş, Romania (Coleoptera). Studia Univ. "Vasile GOLDIŞ", Seria Ştiinţele Vieţii, **21**: 861-876.
- PAŚNIK G. 1998: Kusakowate (Coleoptera: Staphylinidae) Beskidu Małego. Roczniki Muzeum Górnośląskiego, Przyroda, **15**: 57-78.
- PAWŁOWSKI J., MAZUR M., MŁYNARSKI J.K., STEBNICKA Z., SZEPTYCKI A., SZYMCZAKOWSKI W. 1994: Chrząszcze (Coleoptera) Ojcowskiego Parku Narodowego i terenów ościennych. Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. prof. W. Szafera.
- RENNER K., MESSUTAT J. 2007: Untersuchungen zur Käferfauna der Umgebung von Skwierzyna im westlichen Polen (Wielkopolska). Coleo, **8**: 16-20.
- RUTA R. 2007: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) kserotermicznych wzgórz Byszewickich w Dolinie Noteci. Nowy Pamiętnik Fizjograficzny, **5**: 49-107.
- RUTA R., MELKE A. 2002: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) rezerwatu „Kuźnik” koło Piły. Roczniki Naukowe PTOPI „Salamandra”, **6**: 57-101.
- SALMONOWICZ A. 2001: Nowe gatunki chrząszczy kusakowatych (Coleoptera, Staphylinidae) dla Pojezierza Mazurskiego. [W:] Drugie Sympozjum Staphylinidae, Poznań – Jezioro 1, ss. 24-26.
- SCHÜLKE M. 1997: Studien zur Systematik und Faunistik der Gattung *Tachyporus* GRAVENHORST. Teil 5: Zur Kenntnis der westpaläarktischen Arten der *Tachyporus atriceps* STEPHENS, 1832 – Gruppe (Coleoptera: Staphylinidae). Koleopterologische Rundschau, **67**: 131-158.
- SIENKIEWICZ P., STANIEC B. 2006: Nowe dane o występowaniu gatunków z rodzaju *Dyschirius* BON. (Coleoptera: Carabidae) w środkowo-wschodniej Polsce z uwzględnieniem związanych z nimi kusakowatych z rodzaju *Bledius* LEACH (Coleoptera: Staphylinidae). Wiadomości Entomologiczne, **25**: 69-78.
- ŚLABIKOWSKI A. 2006: Dane o występowaniu przedstawicieli Staphylinidae (Coleoptera) na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej. Biuletyn Częstochowskiego Koła Naukowego, **4**: 3-7.
- SMOLEŃSKI M. 1996 (1995): Kolekcja M. KŁAPACZA – Coleoptera – Staphylinidae. Część I. Wiadomości Entomologiczne, **14**: 203-208.
- SMOLEŃSKI M. 1996a: Kolekcja M. KŁAPACZA – Coleoptera – Staphylinidae. Część II. Wiadomości Entomologiczne, **15**: 13-21.
- SMOLEŃSKI M., SZUJECKI A. 2001: Waloryzacja lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie struktury zgrupowań Staphylinidae (Coleoptera) (ss. 105-176). [W:] SZUJECKI A. (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 410 ss.
- STANIEC B. 1991: Rzadkie Staphylinidae (Coleoptera) ze wschodniej Polski. Wiadomości Entomologiczne, **10**: 207-213.

- STANIEC B. 1993: Morphology of the preimaginal instars of *Platystethus cornutus* (GRAVENHORST, 1802) (Coleoptera, Staphylinidae) with remarks on its bionomics and ecology. *Polskie Pismo Entomologiczne*, **62**: 13-23.
- STANIEC B. 1994: Materiały do poznania kusakowatych (Coleoptera, Staphylinidae) Wyżyny Lubelskiej. Część I. *Wiadomości Entomologiczne*, **13**: 95-99.
- STANIEC B. 1996: Kusakowate (Coleoptera, Staphylinidae) nowe dla Roztocza. *Wiadomości Entomologiczne*, **15**: 55-56.
- STANIEC B. 2001: Występowanie gatunków z rodzaju *Bledius* (LEACH) (Coleoptera: Staphylinidae) w środkowo-wschodniej Polsce oraz uwagi o ich cyklu życiowym i preferencjach środowiskowych. *Wiadomości Entomologiczne*, **20**: 17-28.
- STANIEC B. 2003: Nowe dane o występowaniu niektórych Staphylinidae (Coleoptera) we wschodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **22**: 25-32.
- STANIEC B., ZAGAJA M. 2008: Rove-beetles (Coleoptera, Staphylinidae) of ant nests of the vicinities of Leżajsk. *Annales UMCS, C*, **63**: 111-127.
- STANOCH-PODBYLSKA M., NOWOSAD A. 2001: Materiały do znajomości chrząszczy kusakowatych (Staphylinidae, Coleoptera) Wielkopolskiego Parku Narodowego (Rejon badawczy: Mosina, Niwka, Sowiniec). [W:] *Drugie Sympozjum Staphylinidae*, Poznań – Jezioro 1, ss. 29-30.
- SZUJECKI A. 1976: Kusakowate – Staphylinidae, wydłużaki – Xantholininae. *Klucze do oznaczania owadów Polski*, XIX, **24d**: 1-43.
- SZUJECKI A. 1996: Kusakowate (Coleoptera: Staphylinidae) Bieszczadów Zachodnich. Fundacja „Rozwój SGGW”, Warszawa, ss. 224.
- WOJAS T. 2010: Materiały do poznania chrząszczy (Insecta: Coleoptera) torfowisk i młak Tatr Polskich. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, **29**: 49-75.